ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 2.7.2020 г.
COM(2020) 270 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно прилагането на Рамково решение на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Контекст

Рамково решение на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки[1] („Рамковото решение“) е първият правен инструмент на ЕС за сътрудничество по наказателноправни въпроси, който се основава на принципа на взаимно признаване[2]. Рамковото решение е предоставило по-ефективен механизъм за гарантиране на това, че отворените граници не се използват от лица, които искат да се укрият от правосъдието, и е допринесло за постигане на целта на ЕС за изграждане и поддържане на пространство на свобода, сигурност и правосъдие. То е широко използван инструмент за съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси в ЕС. Според статистиката за 2018 г.[3] приблизително средно 54,5 % от издирваните лица са се съгласили да бъдат предадени (в сравнение с 62,96 % през 2017 г.), като процедурата за предаване е продължила средно 16,41 дни след задържането. Средната продължителност на периода, необходим за предаване на лица, които не са се съгласили да бъдат предадени, е около 45,12 дни. Това е в пълен контраст с продължителните процедури за екстрадиция, които съществуваха между държавите членки преди Рамковото решение.

През февруари 2009 г. Рамковото решение беше изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета относно съдебните процеси в отсъствието на заинтересованото лице[4], като беше въведено ясно и общовалидно основание за неизпълнение на решения, постановени в отсъствието на заинтересованото лице по време на съдебния процес[5]. Освен това процесуалните права на лицата, задържани въз основа на европейска заповед за арест, бяха подсилени с шест директиви[6] по отношение на: правото на устен и писмен превод[7]; правото на информация[8];

---

[1] ОВ L 190, 18.7.2002 г., стр. 1.

[2] В програмата с мерки за прилагане на принципа на взаимно признаване на решения по наказателни дела, предвидена в Заключенията на Европейския съвет от заседанието му в Тампере и приета от Съвета на 30 ноември 2000 г. (ОВ C 12 E, 15.1.2001 г., стр. 10), се предвижда: „Принципът на взаимно признаване се основава на взаимното доверие, изградено чрез споделените ценности на държавите членки, свързани със зачитането на човешкото достойнство, свободата, демокрацията, равенството, правовата държава и правата на човека, така че всеки орган да е уверен, че другите органи прилагат еквивалентни стандарти за защита на правата в своите наказателноправни системи“.

[3] https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-bg.do.

[4] Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 г. за изменение на рамкови решения 2002/584/ПВР, 2005/214/ПВР, 2006/783/ПВР, 2008/909/ПВР и 2008/947/ПВР, с което се укрепват процесуалните права на лицата и се насърчава прилагането на принципа за взаимно признаване на решения, постановени в отсъствието на заинтересованото лице по време на съдебния процес (ОВ L 81, 27.3.2009 г., стр. 24).

[5] Консолидирана версия: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC1006(02)&from=DA, стр. 45.

[6] Резолюция на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно пътна карта за укрепване на процесуалните права на заподозрени лица или на обвиняеми в рамките на наказателното производство постави основата за шест директиви (ОВ C 295, 4.12.2009 г., стр. 1).

[7] Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 г. относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство (ОВ L 280, 26.10. 2010 г., стр. 1); ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА относно прилагането на Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 г. относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство (COM(2018) 857 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0857).

правото на достъп до адвокат[9]; укрепването на някои аспекти на презумпцията за невиновност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес[10]; процесуалните гаранции за децата[11] и правната помощ[12].

Комисията публикува три доклада относно изпълнението на Рамковото решение[13]. Съветът публикува Наръчник за издаване на европейска заповед за арест за подпомагане на практикуващите лица през 2008 г.[14] и го преразгледа през 2010 г.[15] През 2017 г. Комисията актуализира Наръчника[16]. Между март 2006 г. и април 2009 г. практическото прилагане на Рамковото решение беше предмет на партньорска проверка между държавите членки и Комисията в качеството ѝ на наблюдател в контекста на четвъртия кръг от взаимни оценявания[17]. Понастоящем

---

[8] Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство (ОВ L 142, 1.6.2012 г., стр. 1); ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА за изпълнението на Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 г. относно правото на информация в наказателното производство (COM(2018) 858 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52018DC0858).

[9] Директива 2013/48/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. относно правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по европейска заповед за арест и относно правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане (ОВ L 294, 6.11.2013 г., стр. 1); ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА относно изпълнението на Директива 2013/48/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2013 г. относно правото на достъп до адвокат в наказателното производство и в производството по европейска заповед за арест и относно правото на уведомяване на трето лице при задържане и на осъществяване на връзка с трети лица и консулски органи през периода на задържане (COM(2019) 560 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX%3A52019DC0560).

[10] Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 г. относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невиновност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство (ОВ L 65, 11.3.2016 г., стр. 1).

[11] Директива (ЕС) 2016/800 на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2016 г. относно процесуалните гаранции за децата, които са заподозрени или обвиняеми в рамките на наказателното производство (ОВ L 132, 21.5.2016 г., стр. 1).

[12] Директива (ЕС) 2016/1919 на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2016 г. относно правната помощ за заподозрени и обвиняеми в рамките на наказателното производство и за искани за предаване лица в рамките на производството по европейска заповед за арест (ОВ L 297, 4.11.2016 г., стр. 1); поправка: ОВ L 91, 5.4.2017 г., стр. 40.

[13] ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА въз основа на член 34 от Рамковото решение на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (преработена версия) (COM(2006) 8 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52006DC0008); ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА относно изпълнението от 2005 г. насам на рамковото решение на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (COM(2007) 407 окончателен: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52007DC0407&from=EN) и ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА относно прилагането от 2007 г. насам на Рамковото решение на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (COM(2011) 175 окончателен: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1588746744852&uri=CELEX:52011DC0175).

[14] Окончателен текст на Европейския наръчник за издаване на европейска заповед за арест: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8216-2008-REV-2/bg/pdf.

[15] Преработен текст на Европейския наръчник за издаване на европейска заповед за арест: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-17195-2010-REV-1/bg/pdf.

[16] Наръчник за издаване и изпълнение на европейска заповед за арест (ОВ C 335, 6.10.2017 г., стр. 1: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC1006(02)&from=DA).

[17] Последващи действия във връзка с докладите за оценка в рамките на четвъртия кръг от взаимни оценявания: практическо прилагане на европейската заповед за арест и съответни процедури за

някои аспекти на Рамковото решение са обект на нова партньорска проверка в рамките на деветия кръг от взаимни оценявания, в който се оценяват избрани практически и оперативни аспекти на европейската заповед за арест[18].

На 27 февруари 2014 г. Европейският парламент прие резолюция, съдържаща препоръки към Комисията относно преразглеждането на европейската заповед за арест[19], като предложи по-специално предварителна проверка за пропорционалност; основание, при което не се допуска изпълнение, което засяга основните права; правото на ефективни правни средства за защита и надеждно определение на престъпленията, спрямо които следва да се прилага европейската заповед за арест. В отговора си до Европейския парламент Комисията обясни защо не счита за целесъобразно да преразгледа Рамковото решение нито самостоятелно, нито успоредно с преразглеждането на други инструменти за взаимно признаване[20].

Ограниченията на съдебния контрол от страна на Съда и на изпълнителните правомощия на Комисията в областта на полицейското сътрудничество и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси бяха премахнати на 1 декември 2014 г. след края на петгодишния преходен период по отношение на инструментите от бившия трети стълб съгласно Протокол № 36 към Договора за функционирането на Европейския съюз[21]. Ето защо тълкуването на Рамковото решение доведе до непрекъснато увеличаване на броя на преюдициалните запитвания до Съда. Така броят на преюдициалните запитвания във връзка с Рамковото решение бързо нарасна от общо 12 през 2014 г. до над 50 към средата на 2020 г.

1.2. Цел и основни елементи на Рамковото решение

Рамковото решение замени традиционната система за екстрадиция с по-опростен и ускорен механизъм за предаване на издирвани лица за целите на провеждането на наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане. То се основава на принципа на взаимно признаване. Съдебното решение на издаващата държава членка трябва да бъде признато в изпълняващата държава членка без допълнителни формалности, освен ако не се прилагат основания за неизпълнение.

Основните елементи на Рамковото решение, които го отличават от режимите на екстрадиция, са:

предаване между държавите членки: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15815-2011-INIT/en/pdf.

[18] Девети кръг от взаимни оценявания — обхват на оценката и отговори на въпросника: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6333-2019-INIT/en/pdf.

[19] Резолюция на Европейския парламент от 27 февруари 2014 г., съдържаща препоръки към Комисията относно преразглеждането на европейската заповед за арест (2013/2109(INL) (ОВ C 285, 29.8.2017 г., стр. 135).

[20] Последващи действия по резолюцията на Европейския парламент, съдържаща препоръки към Комисията относно преразглеждането на европейската заповед за арест (SP(2014) 447: https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2013/2109(INL).

[21] ОВ C 115, 9.5.2008 г., стр. 322.

- европейската заповед за арест представлява съдебно решение, подлежащо на изпълнение в друга държава членка въз основа на принципа на взаимно признаване;
- основанията за неизпълнение са ограничени и са изброени изчерпателно в Рамковото решение;
- не се извършва проверка за двойна наказуемост по отношение на 32 категории престъпления, изброени в член 2, параграф 2 от Рамковото решение, определени от издаващата държава членка, ако тези престъпления са наказуеми с лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, за максимален срок не по-малък от три години;
- предаването на собствени граждани на държавата членка е общото правило, като са налице само няколко изключения. Тези изключения са свързани с изпълнението на наказания лишаване от свобода в държавата членка на съответното лице и се прилагат по същия начин към лица, пребиваващи в тази държава. Основната причина за тези изключения е насърчаването на социалната реабилитация на издирваното лице;
- налице са стриктни срокове за вземане на решение за изпълнение на европейска заповед за арест и предаване на издирвано лице;
- за опростяване на исканията и за улесняване на тяхното изпълнение те се основават на формуляра за европейската заповед за арест.

1.3. Цел и обхват на доклада

В настоящия доклад се прави оценка на това как Рамковото решение, изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета, е било транспонирано във всички 27 държави членки, които са обвързани от него[22]. Оценката се основава най-вече на анализ на националните мерки за транспониране на Рамковото решение, за които генералният секретариат на Съвета и Комисията бяха уведомени в съответствие с член 34, параграф 2 от Рамковото решение.

Повечето държави членки измениха националните си закони за транспониране на Рамковото решение след последния доклад на Комисията от 2011 г.[23] Ето защо при изготвянето на настоящия доклад бяха взети предвид препоръките на Комисията от предишни доклади и препоръките от 4-ия кръг на взаимни оценявания на транспонирането (например на пропорционалността на издадените европейски заповеди за арест[24]).

[22] Рамковото решение е обвързващо за всички 27 държави членки, включително Дания и Ирландия. В доклада е включено и Обединеното кралство, което е обвързано от Рамковото решение до изтичането на преходния период на 31 декември 2020 г.

[23] ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА относно прилагането от 2007 г. насам на Рамковото решение на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (COM(2011) 175 окончателен: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?qid=1588746744852&uri=CELEX:52011DC0175).

[24] В някои държави членки беше отчетена низходяща тенденция по отношение на броя на издадените европейски заповеди за арест въз основа на статистическите данни, предоставени от държавите членки: https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-bg.do?init=true.

Както и в първия доклад относно прилагането от 2005 г.[25], в настоящия доклад е включена оценка на разпоредбите на Рамковото решение. Акцентът в него е поставен върху избрани разпоредби, които образуват ядрото на Рамковото решение и са от решаващо значение за безпрепятственото функциониране на европейската заповед за арест. Тези разпоредби включват по-специално: определянето на компетентните съдебни органи, определението и приложното поле на европейската заповед за арест, основните права и процесуалните права на издирваното лице, основанията за неизпълнение и проверка за двойна наказуемост и сроковете за вземане на решение и предаване на издирвано лице.

2. ОБЩА ОЦЕНКА

Към датата на публикуване на настоящия доклад всички държави членки бяха уведомили за транспонирането на Рамковото решение[26].

Общата оценка показва по-скоро задоволително равнище на транспониране на Рамковото решение в значителен брой държави членки. Въпреки това оценката на националните мерки за транспониране разкри също така определени проблеми със съответствието в някои държави членки. Ако не бъдат преодолени, тези недостатъци ограничават ефективността на европейската заповед за арест. Следователно Комисията ще предприеме всички подходящи мерки, за да гарантира съответствие с Рамковото решение в целия ЕС, включително при необходимост ще започне производства за установяване на нарушение по член 258 от Договора за функционирането на Европейския съюз.

След публикуването на последния доклад относно прилагането Комисията организира пет експертни срещи с държавите членки, за да ги подпомогне в практическото прилагане на Рамковото решение[27].

През март 2020 г. беше създадена координационна група по въпросите на европейската заповед за арест. Целта на координационната група по въпросите на европейската заповед за арест е да се ускорят бързият обмен на информация и сътрудничеството между различните участници в прилагането на Рамковото решение, т.е. практикуващите юристи и създателите на политики от държавите членки, Евроюст, Европейската съдебна мрежа, генералния секретариат на Съвета и Комисията. Обменът в рамките на групата следва да води до по-еднообразно прилагане на Рамковото решение.

[25] ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА въз основа на член 34 от Рамковото решение на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (преработена версия) (COM(2006) 8 final: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52006DC0008.

[26] Съгласно член 34, параграф 1 от Рамковото решение държавите членки трябваше да го транспонират в националното си законодателство до 31 декември 2003 г. В случай на държави членки, присъединили се по-късно към ЕС (съответно през 2004 г., 2007 г. и 2013 г.), приложимият срок за транспониране беше датата на тяхното присъединяване. Повече от половината държави спазиха срока за транспониране.

[27] На 1 април 2014 г., 20 ноември 2014 г., 7 юли 2016 г., 17 октомври 2017 г. и 7 май 2019 г.

3. СПЕЦИФИЧНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ОЦЕНЯВАНЕТО

3.1. Компетентни съдебни органи и централни органи (членове 6 и 7)

В съответствие с член 6 всички държави членки са уведомили генералния секретариат на Съвета относно това кои съдебни органи са компетентни да издават и изпълняват европейска заповед за арест. По принцип това са техните съдебни органи, компетентни да разследват и разглеждат наказателни дела.

3.1.1. *Издаващи съдебни органи (член 6, параграф 1)*

Съдът постанови, че съдържащият се в член 6, параграф 1 от Рамковото решение термин „съдебен орган“ не обозначава единствено съдиите или юрисдикциите на дадена държава членка, а трябва да се тълкува по-общо, като се включат органите, които участват в наказателното правораздаване в тази държава членка. Следователно прокуратурите се определят като издаващи съдебни органи, при условие че няма риск да получават пряко или непряко конкретни разпореждания или указания от страна на изпълнителната власт, като например от министъра на правосъдието, във връзка с вземането на решение за издаване на европейска заповед за арест[28]. Освен това Съдът поясни, че понятието „съдебен орган“ не може да се тълкува като обхващащо полицейска служба[29] или орган на изпълнителната власт на държава членка, като например министерство на правосъдието[30].

Като се има предвид възможността изпълнителната власт да дава указания на своите прокурори[31], неотдавна малък брой държави членки определиха съдилищата или съдиите като компетентни издаващи органи, които да изпълнят решението по съединени дела C-508/18, *OG* и C-82/19 PPU, *PI*[32], както и решението по дело C-509/18, *PF*[33].

Понастоящем в половината държави членки единствено съдилищата или съдиите са компетентни да издават европейска заповед за арест. В няколко държави членки за издаването на европейска заповед за арест отговаря само прокуратурата. Няколко държави членки са определили като издаващи органи както съдилищата, така и прокуратурата. Освен това някои от тези държави членки са определили различни органи в зависимост от етапа на наказателното производство (например преди и след повдигане на обвинение или досъдебна и съдебна фаза) или в зависимост от целта на европейската заповед за арест (наказателно преследване или изпълнение на наказание). В една държава членка съдът одобрява предложението на прокуратурата за издаване на европейска заповед за арест[34]. Една държава членка определи като компетентни органи прокуратурата и

[28] Вж. решения на Съда от 27 май 2019 г., *OG* и *PI*, C-508/18 и C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456 и *PF*, C-509/18, ECLI:EU:C:2019:457; решения на Съда от 12 декември 2019 г. по дела *JR* и *YC*, C-566/19 PPU и C-626/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1077, *XD*, C-625/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1078 и *ZB*, C-627/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1079.
[29] Вж. решение на Съда от 10 ноември 2016 г., *Poltorak*, C-452/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:858.
[30] Вж. решение на Съда от 10 ноември 2016 г., *Kovalkovas*, C-477/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:861.
[31] Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2019 г.: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/justice_scoreboard_2019_en.pdf, стр. 51—52.
[32] Вж. решение на Съда от 27 май 2019 г., *OG* и *PI*, C-508/18 и C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456.
[33] Вж. решение на Съда от 27 май 2019 г., *PF*, C-509/18, ECLI:EU:C:2019:457.
[34] Вж. решение на Съда от 9 октомври 2019 г., *NJ*, C-489/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:849.

Агенцията за наказателноправни санкции. Малък брой държави членки са определили един специален за целта орган (например главната прокуратура).

3.1.2. *Изпълняващи съдебни органи (член 6, параграф 2)*

Преобладаващото мнозинство от държавите членки са определили като компетентни изпълняващи органи съдилища (например апелативните съдилища; окръжните съдилища; върховните съдилища) или съдии. Една държава членка например определи специализиран съдия за малолетни и непълнолетни за европейски заповеди за арест по отношение на ненавършили пълнолетие лица; друга държава членка определи два различни органа в зависимост от това дали дадено лице дава съгласие за предаване или не. Няколко държави членки са определили прокуратурите. Малък брой държави членки са определили както съдилищата, така и прокуратурите. Някои държави членки са определили един специален за целта орган (например главна прокуратура или Върховен съд).

3.1.3. *Централни органи (член 7)*

В член 7 се предвижда възможност държавите членки да определят един или повече от един централен орган, който да подпомага компетентните съдебни органи по отношение на административното предаване и получаване на европейските заповеди за арест и друга свързана с тях официална кореспонденция.

Значителен брой държави членки са определили централен орган в съответствие с член 7, параграф 1. В повечето случаи това беше тяхното министерство на правосъдието. Малък брой държави членки са определили множество централни органи (например три централни органа: освен министерството на правосъдието също главният прокурор и президиумът на полицията или Федералното министерство на вътрешните работи и Федералната криминална полиция).

Няколко държави членки са предоставили на определения централен орган или определените централни органи допълнителни правомощия, които не са разрешени съгласно член 7, параграф 2 (например централните органи отговарят за предварителното одобрение на входящите европейски заповеди за арест; или при определени условия централният орган може да отложи изпълнението на решение за предаване).

3.2. Езиков режим (член 8, параграф 2)

Съгласно член 8, параграф 2 европейската заповед за арест трябва да бъде преведена от компетентните издаващи органи на официалния език (или езици) на изпълняващата държава членка. Държавите членки могат да декларират, че ще приемат превод на един или няколко от официалните езици на ЕС.

Повече от половината държави членки депозираха декларация, в която заявяват, че приемат европейски заповеди за арест на други официални езици, различни от техните собствени (обикновено на английски език)[35]. Малък брой държави членки са обусловили декларациите си от взаимен ангажимент от страна на други държави

[35] Наръчник за издаване и изпълнение на европейска заповед за арест (ОВ C 335, 6.10.2017 г., стр. 1), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC1006(02)&from=DA, стр. 74—75.

членки. Няколко държави членки са установили преференциални езикови режими за входящи европейски заповеди за арест от определени съседни държави членки.

3.3. Определение на европейска заповед за арест и задължение за спазване на основните права и основните правни принципи (член 1)

3.3.1. *Определение (член 1, параграф 1)*

Всички държави членки са транспонирали член 1, параграф 1 от Рамковото решение, в който европейската заповед за арест се определя като съдебно решение[36], което е издадено от държава членка с оглед задържане и предаване на друга държава членка на издирвано лице с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане.

Повечето държави членки изрично се позовават на европейската заповед за арест като съдебно решение, а почти всички държави членки изрично посочват, че европейската заповед за арест трябва да се прилага с цел наказателно преследване или изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане. Когато обаче става въпрос за европейски заповеди за арест с цел провеждане на наказателно преследване, няколко държави членки се отклониха от Рамковото решение, възприемайки стеснителен подход към целите на наказателното преследване, като изискват всяка европейска заповед за арест да бъде „готова за внасяне в съда“[37]. Всички държави членки правят позоваване на „наказание лишаване от свобода“; в малък брой държави обаче липсва изрично позоваване на „мярка, изискваща задържане“.

3.3.2. *Задължение за спазване на основните права и основните правни принципи (член 1, параграф 3 и съображения 10, 12 и 13)*

В член 1, параграф 3 се посочва, че Рамковото решение няма действие по отношение на изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 от Договора за Европейския съюз[38]. Член 6 от Договора за Европейския съюз се позовава на Хартата на основните права на Европейския съюз[39], на Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи[40] и на общите конституционни традиции на държавите членки.

В съображение 10 се уточнява, че механизмът на европейската заповед за арест се основава на високо равнище на доверие между държавите членки. Неговото прилагане може да бъде спряно единствено в случай на съществено и продължаващо нарушаване от дадена държава членка на един от принципите,

[36] Вж. решения на Съда от 10 ноември 2016 г., *Poltorak*, C-452/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:858; *Kovalkovas*, C-477/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:861 и решение на Съда от 9 октомври 2019 г., *NJ*, C-489/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:849.

[37] „Готовност за внасяне в съда“ означава, че е било взето решение да се повдигне обвинение на лицето и то да бъде съдено за извършване на престъпление.

[38] ОВ C 326, 26.10.2012 г., стр. 13.

[39] ОВ C 326, 26.10.2012 г., стр. 391.

[40] Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи от 4 ноември 1950 г. (ETS № 005).

посочени в член параграф 2 от Договора за Европейския съюз[41], определени от Европейския съвет съгласно член 7, параграф 2 от Договора за Европейския съюз[42], с посочените в член 7, параграф 3[43] от Договора последици[44].

В съображение 12 се предвижда, че никоя разпоредба от Рамковото решение не може да се тълкува като забраняваща отказа да се предаде лице, за което е издадена заповед за арест, когато са налице почиващи на обективни елементи основания да се счита, че въпросната заповед е издадена с цел преследване или наказване на лице поради неговия пол, раса, религия, етническа принадлежност, националност, език, политически убеждения или сексуална ориентация, или че неговото положение е свързано с някое от тези основания. В съображение 12 също така се посочва, че Рамковото решение не е пречка дадена държава членка да приложи своите конституционни норми, свързани със справедливия процес, свободата на сдружаване, свободата на печата и свободата на словото в други медии.

Съображение 13 отразява член 4 и член 19, параграф 2 от Хартата на основните права на ЕС и гласи, че никое лице не може да бъде предавано, експулсирано или екстрадирано, когато съществува сериозна опасност то да бъде подложено на смъртно наказание, изтезание или на друго нечовешко или унизително наказание[45].

Тези разпоредби се прилагат за държавите членки, когато те са в ролята на издаваща държава членка и на изпълняваща държава членка[46].

Преобладаващото мнозинство от държавите членки изрично са транспонирали задължението за спазване на основните права и основните правни принципи — някои в общ смисъл, а други с конкретно позоваване на правата, посочени в съображения 12 и 13. Например някои национални транспонирания се позовават най-общо на договорите за правата на човека и основните свободи[47] и/или на член 6 от Договора за Европейския съюз. Няколко държави членки са транспонирали член 1, параграф 3 от Рамковото решение чрез позоваване единствено на Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, пропускайки позоваване на Хартата на основните права на ЕС.

Някои държави членки също така се позовават на националните конституции. Позоваването на националните конституции обаче може да надхвърли приложното поле на член 1, параграф 3 от Рамковото решение, по-специално тъй като член 6 от

[41] Преди изменението на Договора за Европейския съюз: член 6, параграф 1.
[42] Преди изменението на Договора за Европейския съюз: член 7, параграф 1.
[43] Преди изменението на Договора за Европейския съюз: член 7, параграф 2.
[44] Вж. решение на Съда от 25 юли 2018 г., *LM*, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586.
[45] Вж. решение на Съда от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198, т. 104; решение на Съда от 6 септември 2016 г., *Petruhhin*, C-182/15, ECLI:EU:C:2016:630, т. 60; определение на Съда от 6 септември 2017 г., *Schotthöfer & Steiner/Adelsmayr*, C-473/15, ECLI:EU:C:2017:633, т. 27; решение на Съда от 25 юли 2018 г., *ML*, C-220/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:589; решение на Съда от 15 октомври 2019 г., *Dorobantu*, C-128/18, ECLI:EU:C:2019:857 и решение на Съда от 2 април 2020 г., *IN*, дело C-897/19 PPU, ECLI:EU:C:2020:262, т. 63—68.
[46] Вж. решение на Съда от 29 януари 2013 г., *Radu*, C-396/11, ECLI:EU:C:2013:39, т. 39—43; решение на Съда от 16 юли 2015 г. *Lanigan*, C-237/15 PPU, ECLI:EU:C:2015:474, т. 53 и 54 и решение на Съда от 6 декември 2018 г., *IK*, C-551/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:991, т. 66 и 67.
[47] Например Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи; Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унизително отнасяне или наказание от 10 декември 1984 г.; Международният пакт за граждански и политически права от 16 декември 1966 г.; Конвенцията относно статута на бежанците от 28 юли 1951 г.

Договора за Европейския съюз се позовава само на онези конституционни принципи, които са общи за държавите членки. Според практиката на Съда държавите членки не могат да изискват по-високо равнище на национална защита на основните права от държава членка, различна от тази, предвидена в правото на Съюза[48].

Освен това малък брой държави членки не са се позовали изрично на основните права и основните правни принципи в своите разпоредби за прилагане, тъй като техните конституционни закони ги задължават да спазват основните права и основните правни принципи.

Въпреки липсата на съответна разпоредба в Рамковото решение, повечето държави членки изрично предвиждат основание, при което не се допуска изпълнение въз основа на нарушаване на основните права или чрез позоваване на нарушаване на правата, посочени в съображения 12 и 13 (например раса, националност, религия или политически убеждения).

3.4. Издаване на европейска заповед за арест (член 2, параграф 1 и член 8, параграф 1)

3.4.1. *Обхват и условия за издаване на европейска заповед за арест (член 2, параграф 1)*

Европейска заповед за арест се издава за деяния, които са наказуеми съгласно правото на издаващата държава членка с лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, за максимален срок не по-малък от 12 месеца, или ако срокът на наложеното наказание лишаване от свобода или на мярката, изискваща задържане, е не по-малък от 4 месеца.

Тази разпоредба е транспонирана правилно от повечето държави членки. Въпреки това малък брой държави членки не са предоставили изрично право на преценка на своите компетентни издаващи съдебни органи да установят дали предвид особените обстоятелства на всеки случай издаването на европейска заповед за арест[49] е пропорционално.

Няколко държави членки са предвидили по-тясно приложно поле, за да решат проблема с пропорционалността[50] на европейските заповеди за арест, които могат да бъдат издавани от техните съдебни органи (например налагайки по-високи прагове; изисквайки изтърпяването на наказанието от четири месеца да предстои или изисквайки европейската заповед за арест да бъде в интерес на правосъдието).

В Рамковото решение не се споменава нищо за предаване за престъпления, наказуеми с по-леко наказание от прага, установен в член 2, параграф 1, когато тези престъпления се явяват акцесорни спрямо основните престъпления, които

[48] Вж. решение на Съда от 26 февруари 2013 г., *Melloni*, C-399/11, ECLI:EU:C:2013:107, т. 63 и решение на Съда от 15 октомври 2019 г., *Dorobantu*, C-128/18, ECLI:EU:C:2019:857, т. 79.
[49] Вж. Решение на Съда от 27 май 2019 г., *OG* и *PI*, C-508/18 и C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456, т. 71 и 75.
[50] ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА относно прилагането от 2007 г. насам на Рамковото решение на Съвета от 13 юни 2002 г., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0175&from=BG, стр. 7—8.

отговарят на този праг[51]. На практика някои държави членки допускат предаване в такива случаи, докато други — не[52].

Освен това някои държави членки изрично са адаптирали приложното поле в съответствие с Рамково решение 2009/829/ПВР на Съвета относно мерките за процесуална принуда като алтернатива на предварителното задържане[53] така, че да може да се издава европейска заповед за арест и когато прагът от 12 месеца не е достигнат, ако е била нарушена мярка за процесуална принуда.

3.4.2. *Изискванията относно съдържанието на европейската заповед за арест и първото равнище на съдебна защита (член 8, параграф 1)*

В член 8, параграф 1 от Рамковото решение се установяват изискванията относно съдържанието на европейската заповед за арест[54]. По-специално това включва:

- доказателства за подлежащ на изпълнение съдебен акт[55] (като например национална заповед за задържане), който трябва да се различава от самата европейска заповед за арест, за да се гарантира първото равнище на съдебна защита[56];
- характера и правната квалификация на престъплението;
- описание на обстоятелствата, при които е извършено престъплението, включително времето, мястото и степента на участие на издирваното лице в престъплението, и наложеното наказание[57].

Почти всички държави членки са транспонирали член 8, параграф 1 от Рамковото решение цялостно и правилно, при сравнително висок брой на буквално транспониране на член 8, параграф 1. Една държава членка предвижда, че европейската заповед за арест трябва да бъде съпътствана от допълнителни документи (например копие от приложимите разпоредби; доклад относно фактите, на които се основава европейската заповед за арест; информация относно източниците на доказателства).

---

[51] В Европейската конвенция за екстрадиция от 13 декември 1957 г. (ETS № 024) се съдържа разпоредба относно акцесорните престъпления.

[52] Наръчник за издаване и изпълнение на европейска заповед за арест (ОВ C 335, 6.10.2017 г., стр. 1), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017XC1006(02)&from=DA, стр. 82

[53] Рамково решение 2009/829/ПВР на Съвета от 23 октомври 2009 г. за прилагане между държавите — членки на Европейския съюз, на принципа за взаимно признаване към актове за налагане на мерки за процесуална принуда като алтернатива на предварителното задържане (ОВ L 294, 11.11.2009 г., стр. 20).

[54] Вж. решение на Съда от 1 декември 2008 г., *Leymann и Pustovarov*, C-388/08 PPU, ECLI:EU:C:2008:669, т. 52 и 53 и решение на Съда от 23 януари 2018 г., *Piotrowski*, C-367/16, EU:C:2018:27, т. 57—59.

[55] Вж. решение на Съда от 1 юни 2016 г., *Bob-Dogi*, C-241/15, ECLI:EU:C:2016:385, т. 54 и 58 и решение от 10 ноември 2016 г., *Özçelik*, C-453/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:860, т. 33—37.

[56] Вж. решение на Съда от 1 юни 2016 г., *Bob-Dogi*, C-241/15, ECLI:EU:C:2016:385, т. 55 и 56. решение на Съда от 27 май 2019 г., *OG* и *PI*, C-508/18 и C-82/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:456, т. 66 и 67 и решение на Съда от 27 май 2019 г., *PF*, C-509/18, ECLI:EU:C:2019:457, т. 44 и 45.

[57] Вж. решение на Съда от 1 декември 2008 г., *Leymann и Pustovarov*, C-388/08 PPU, ECLI:EU:C:2008:669, т. 52. решение на Съда от 6 декември 2018 г., *IK*, C-551/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:991 и решение на Съда от 3 март 2020 г., *X*, C-717/18, ECLI:EU:C:2020:142, т. 37.

3.5. Пряк контакт между издаващия съдебен орган и изпълняващия съдебен орган (член 10, параграф 5 и член 15, параграф 2)

В член 10, параграф 5 се предвижда, че трудностите, свързани с предаването или автентичността на всеки документ, необходим за изпълнението на европейска заповед за арест, трябва да бъдат преодолени чрез преки контакти между участващите съдебни органи или, когато е необходимо, със съдействието на централните органи на държавите членки (вж. 3.1). Повече от половината държави членки са транспонирали правилно член 10, параграф 5; въпреки това в някои държави членки не беше възможно да бъдат установени съответните разпоредби , а малък брой държави членки са го транспонирали само частично (например изрично са засегнали само автентичността, но не и въпросите по отношение на предаването).

Ако в съответствие с член 15, параграф 2 изпълняващият съдебен орган счете, че предоставената от издаващата държава членка информация е недостатъчна, за да вземе решение за предаване, той следва да поиска незабавно да му бъде предоставена необходимата допълнителна информация[58]. Това засяга по-специално членове 3—5 (Основания за неизпълнение, вж. 3.8 и Гаранции, вж. 3.9) и член 8 (Съдържание, вж. 3.4.2.) от Рамковото решение[59]. Изпълняващият съдебен орган може да определи срок за получаване на тази информация, като отчита необходимостта от спазването на посочените в член 17 срокове (вж. 3.13.). Голям брой държави членки са транспонирали тази разпоредба по правилен начин. Някои държави членки не се позовават изрично на елемента на незабавност, но уточняват, че трябва да бъдат определени срокове. Една държава членка е транспонирала разпоредбата като такава, при която изпълнението може да бъде отказано. В две държави членки обаче съответните разпоредби не беше възможно да бъдат установени.

3.6. Изпълнение на европейска заповед за арест (член 1, параграф 2)

Изпълняващият съдебен орган е обвързан от общо задължение да изпълни европейска заповед за арест въз основа на принципите на взаимно признаване[60] и в съответствие с разпоредбите на Рамковото решение (член 1, параграф 2).

По-малко от половината държави членки са направили изрично позоваване на принципа на взаимно признаване в своето законодателство. Две държави членки са се позовали на този принцип в актове с незадължителен характер. Вместо това няколко държави членки са се позовали на принципа на реципрочност. В някои други не беше възможно да бъдат установени конкретните разпоредби за транспониране. В случаите, когато принципът на взаимно признаване не е изрично споменат в транспониращото Рамковото решение национално законодателство, той

[58] Вж. решение на Съда от 5 април 2016 г., *Aranyosi u Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198, т. 95 и 96; решение на Съда от 1 юни 2016 г. по дело *Bob-Dogi*, C-241/15, ECLI:EU:C:2016:385, т. 65; решение на Съда от 23 януари 2018 г., *Piotrowski*, C-367/16, EU:C:2018:27, т. 60 и 61; решение на Съда от 25 юли 2018 г., *ML*, C-220/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:589, т. 63 и решение на Съда от 15 октомври 2019 г., *Dorobantu*, C-128/18, ECLI:EU:C:2019:857, т. 67.

[59] Вж. решение на Съда от 22 декември 2017 г., *Ardic*, C-571/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:1026, т. 91.

[60] Вж. решение на Съда от 26 февруари 2013 г., *Melloni*, C-399/11, ECLI:EU:C:2013:107, т. 36; решение на Съда от 30 май 2013 г., *Jeremy F*, C-168/13, ECLI:EU:C:2013:358, т. 34 и решение на Съда от 5 април 2016 г., *Aranyosi u Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, т. 79.

може да се изведе от структурата на законите за транспониране. Въпреки това транспонирането на основанията за неизпълнение по-специално показва, че в значителен брой държави членки принципът на взаимно признаване не се спазва напълно (вж. 3.8.).

3.7. Двойна наказуемост (член 2, параграфи 2 и 4)

3.7.1. *Списък с 32 престъпления, които дават основание за предаване без проверка за двойна наказуемост (член 2, параграф 2)*

В член 2, параграф 2 се предвижда списък с 32 категории престъпления, които дават основание за предаване без проверка за двойна наказуемост, ако са наказуеми в издаващата държава членка с лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, за максимален срок не по-малък от три години и така, както са определени в законодателството на издаващата държава членка[61].

Някои от категориите от 32-те престъпления до известна степен са били хармонизирани на равнище ЕС на основание на член 83 от Договора за функционирането на Европейския съюз[62].

Повечето държави членки са транспонирали член 2, параграф 2 буквално. Няколко държави членки са въвели пряко позоваване на член 2, параграф 2 в своето национално законодателство. Две държави членки обаче са въвели съществени промени, които засягат списъка с 32 престъпления (например чрез стесняване на приложното поле на определени категории или нетранспониране на всички категории). Освен това няколко държави членки предвиждат проверка за двойна наказуемост в случаите, отнасящи се до техните собствени граждани. Една държава членка предвижда, че, когато е в ролята си на изпълняваща държава членка, утежняващите обстоятелства не следва да се вземат предвид за преценката на прага от не по-малко от три години.

3.7.2. *Проверка за двойна наказуемост (член 2, параграф 4)*

Изпълняващият съдебен орган може да провери за двойна наказуемост за престъпления, които не са в списъка с 32 престъпления, или за престъпления, които са в списъка, но прагът от три години не е достигнат[63]. Следователно предаването може да зависи от условието, деянията, за които е издадена

---

[61] Вж. решение на Съда от 3 май 2007 г., *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, ECLI:EU:C:2007:261, т. 48—60 и решение на Съда от 3 март 2020 г., *X*, C-717/18, ECLI:EU:C:2020:142, т. 36—39.

[62] Например: **финансови престъпления**: Директива 2014/62/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. относно защитата по наказателноправен ред на еврото и на другите парични знаци срещу подправяне и за замяна на Рамково решение 2000/383/ПВР на Съвета (ОВ L 151, 21.5.2014 г., стр. 1); **тероризъм**: Директива (ЕС) 2017/541 на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2017 г. относно борбата с тероризма и за замяна на Рамково решение 2002/475/ПВР на Съвета, и за изменение на Решение 2005/671/ПВР на Съвета (ОВ L 88, 31.3.2017 г., стр. 6); **киберпрестъпност**: Директива 2013/40/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 12 август 2013 г. относно атаките срещу информационните системи и за замяна на Рамково решение 2005/222/ПВР на Съвета (ОВ L 218, 14.8.2013 г., стр. 8) и **трафик на хора**: Директива 2011/36/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 април 2011 г. относно предотвратяването и борбата с трафика на хора и защитата на жертвите от него и за замяна на Рамково решение 2002/629/ПВР на Съвета (ОВ L 101, 15.4.2011 г., стр. 1).

[63] Вж. решение на Съда от 3 март 2020 г., *X*, C-717/18, ECLI:EU:C:2020:142, т. 42.

европейска заповед за арест, да съставляват престъпление съгласно законодателството на изпълняващата държава членка, независимо от елементите на състава или начина, по който е описано[64] (член 2, параграф 4). Всички държави членки са транспонирали член 2, параграф 4 от Рамковото решение. В малък брой държави членки обаче свързаните разпоредби относно липсата на двойна наказуемост като основание за неизпълнение не беше възможно да бъдат установени (вж. 3.8.2.).

Повечето държави членки не са транспонирали изрично, че проверката за двойна наказуемост трябва да се извършва по отношение на съответното престъпление съгласно законодателството на изпълняващата държава членка, „независимо от елементите на състава или начина, по който е описано“.

Освен това малък брой държави членки са наложили допълнителни условия (например изискване престъплението, което е обект на проверка за двойна наказуемост, да се наказва с 12 месеца лишаване от свобода както в издаващата, така и в изпълняващата държава членка[65]; или изискване за квалифициране като леко престъпление или като тежко престъпление съгласно законодателството на изпълняващата държава членка; или изключване на утежняващите обстоятелства за преценката на прага от не по-малко от 12 месеца; или налагане на изискване за европейската заповед за арест за целите на изпълнението, според което изтърпяването на наказанието от четири месеца трябва да предстои).

3.8. Основания за неизпълнение (отказ) (членове 3, 4 и 4a)

Общото задължение за изпълнение на европейска заповед за арест, залегнало в член 1, параграф 2, е ограничено от основания, при които не се допуска изпълнение, и от основания, при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано (членове 3, 4 и 4a от Рамковото решение). Тези основания са изчерпателни[66]. Що се отнася до основанията, при които изпълнението може да бъде отказано, изпълняващият съдебен орган може да се позове само на онези, транспонирани в неговото национално законодателство[67]. Освен това отказът да се изпълни европейска заповед за арест се предвижда да бъде изключение, което трябва да се тълкува стриктно[68].

Оценката обаче показва, че над половината от държавите членки са предвидили допълнителни основания за неизпълнение (например основаващи се на основните права (вж. 3.3.2.), политически престъпления, принципа на пропорционалност, допълнителни прагове в изпълняващите държави членки (вж. 3.7.2.), изискването за готовност за внасяне в съда (вж. 3.3.1.) или посочване на вина, ако издирваното лице не даде съгласието си, при опасност за сигурността, обществения ред или други основни интереси на изпълняващата държава членка).

---

[64] Вж. решение на Съда от 11 януари 2017 г., *Grundza*, C-289/15, ECLI:EU:C:2017:4, т. 35, 38 и 49.
[65] Вж. определение на Съда от 25 септември 2015 г., *A*, C-463/15, ECLI:EU:C:2015:634.
[66] Вж. решение на Съда от 6 октомври 2009 г., *Wolzenburg*, C-123/08, ECLI:EU:C:2009:616, т. 57 и решение на Съда от 5 април 2016 г., *Aranyosi u Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198, т. 80.
[67] Вж. решение на Съда от 29 юни 2017 г., *Popławski*, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503, т. 21.
[68] Вж. решение на Съда от 29 юни 2017 г., *Popławski*, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503, т. 19 и решение на Съда от 10 август 2017 г., *Tupikas*, C-270/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:628, т. 50.

Освен това някои държави членки са предвидили допълнителни изисквания и ограничения по отношение на собствените си граждани (например проверка за двойна наказуемост по отношение на собствените граждани).

3.8.1. *Основания, при които не се допуска изпълнение*

Когато се прилагат едно или повече от трите основания, при които не се допуска изпълнение, изпълняващият съдебен орган трябва да откаже да изпълни европейската заповед за арест (член 3).

- **Амнистия (член 3, точка 1)**

Изпълнението трябва да бъде отказано, ако престъплението, във връзка с което е издадена европейска заповед за арест, е амнистирано в изпълняващата държава членка. Друго изискване е изпълняващата държава да е компетентна да преследва престъплението съгласно собственото си наказателно право. Почти всички държави членки са транспонирали член 3, точка 1. В една държава членка съответната разпоредба не беше възможно да бъде установена. Малък брой държави членки са се позовали на „помилване“ вместо на „амнистия“ или и на двете.

- **Принципът *ne bis in idem* (член 3, точка 2)**

Изпълнението трябва да бъде отказано, ако изпълняващият съдебен орган е информиран, че издирваното лице е било осъдено с влязла в сила присъда[69] от държава членка за същите деяния (изискването за *idem*[70] като самостоятелно понятие на правото на Съюза[71]). Освен това, когато е постановена присъда, е необходимо наказанието да е изтърпяно, да се изтърпява към момента или изпълнението му да е погасено по давност съгласно правото на държавата членка, в която е постановена присъдата (изисквания за правоприлагане[72]).

Всички държави членки са транспонирали правилно член 3, точка 2. Малко на брой държави членки обаче се позовават на „същото престъпление“ вместо на „същите

[69] Вж. решение на Съда от 11 февруари 2003 г., *Gözütok и Brügge*, C-187/01, ECLI:EU:C:2003:87; решение на Съда от 10 март 2005 г., *Miraglia*, C-469/03, ECLI:EU:C:2005:156; решение на Съда от 28 септември 2006 г., *van Straaten*, C-150/05, ECLI:EU:C:2006:614; решение на Съда от 22 декември 2008 г., *Turanský*, C-491/07, ECLI:EU:C:2008:768; решение на Съда от 16 ноември 2010 г., *Mantello*, C-261/09, ECLI:EU:C:2010:683; решение на Съда от 5 юни 2014 г., *M*, C-398/12, ECLI:EU:C:2014:1057; решение на Съда от 29 юни 2016 г., *Kossowski*, C-486/14, ECLI:EU:C:2016:483 и решение на Съда от 25 юли 2018 г., *AY*, C-268/17, ECLI:EU:C:2018:602.

[70] Вж. решение на Съда от 9 март 2006 г., *Van Esbroeck*, C-436/04, ECLI:EU:C:2006:165; решение на Съда от 28 септември 2006 г., *van Straaten*, C-150/05, ECLI:EU:C:2006:614; решение на Съда от 28 септември 2006 г., *Gasparini и др.*, C-467/04, ECLI:EU:C:2006:610; решение на Съда от 18 юли 2007 г., *Kretzinger*, C-288/05, ECLI:EU:C:2007:441; решение на Съда от 18 юли 2007 г., *Kraaijenbrink*, C-367/05, ECLI:EU:C:2007:444; и решение на Съда от 16 ноември 2010 г., *Mantello*, C-261/09, ECLI:EU:C:2010:683.

[71] Вж. решение на Съда от 16 ноември 2010 г., *Mantello*, C-261/09, ECLI:EU:C:2010:683, т. 38.

[72] Вж. решение на Съда от 11 февруари 2003 г., *Gözütok и Brügge*, C-187/01, ECLI:EU:C:2003:87; решение на Съда от 18 юли 2007 г., *Kretzinger*, C-288/05, ECLI:EU:C:2007:441; решение на Съда от 11 декември 2008 г., *Bourquain*, C-297/07, ECLI:EU:C:2008:708 и решение на Съда от 27 май 2014 г., *Spasic*, C- 129/14 PPU, ECLI:EU:C:2014:586.

деяния“[73]. По отношение на изискванията за правоприлагане няколко държави членки не са транспонирали и трите алтернативни критерия.

- **Ненавършена възраст за носене на наказателна отговорност (член 3, точка 3)**

Изпълнението трябва да бъде отказано, когато поради възрастта си издирваното лице не може да бъде наказателно отговорно за деянията, за които е издадена заповедта за арест съгласно законодателството на изпълняващата държава членка[74]. Не са установени проблеми във връзка с транспонирането на член 3, точка 3, въпреки че възрастта за наказателна отговорност може да варира в различните държави членки.

3.8.2. *Основания, при които изпълнението може да бъде отказано (членове 4 и 4а)*

В членове 4 и 4а от Рамковото решение се предвиждат осем случая, при които изпълнението може да бъде отказано. Държавите членки нямат задължение да транспонират основанията, при които изпълнението може да бъде отказано[75].

Някои държави членки са транспонирали само определени основания от член 4. Освен това редица държави членки са транспонирали всички основания като такива, при които не се допуска изпълнение, лишавайки изпълняващите си органи от право на преценка. Само малък брой държави членки са транспонирали всички основания, като такива, при които изпълнението може да бъде оказано. Освен това някои държави членки са транспонирали някои основания от членове 4 и 4а като такива, при които изпълнението може да бъде отказано, а други като такива, при които изпълнението не се допуска.

- **Липса на двойна наказуемост (член 4, точка 1)**

Изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано, когато в случаите, посочени в член 2, параграф 4 (вж. 3.7.2.), деянието, на което се основава европейската заповед за арест, не е престъпление съгласно законодателството на изпълняващата държава членка[76], с изключение на престъпления, свързани с данъци или такси, мита и валутен обмен (данъчни престъпления). Освен това член 4, точка 1 се отнася само до престъпления, които не са част от списъка с 32 престъпления, за които проверката за двойна наказуемост се премахва, ако е достигнат прагът от три години[77] (член 2, параграф 2).

В малък брой държави членки съответната разпоредба не беше възможно да бъде установена, въпреки че те са транспонирали член 2, параграф 4 (вж. 3.7.1.). Някои държави членки са транспонирали член 4, точка 1 като основание, при което изпълнението може да бъде отказано, а редица държави членки са транспонирали член 4, точка 1 като основание, при което не се допуска изпълнение.

[73] Същата забележка се отнася и за други релевантни разпоредби, например член 4, точки 2, 3 и 5 от Рамковото решение, в които се говори за „същите деяния“.
[74] Вж. решение на Съда от 23 януари 2018 г., *Piotrowski*, C-367/16, ECLI:EU:C:2018:27.
[75] Вж. решение на Съда от 6 октомври 2009 г., *Wolzenburg*, C-123/08, ECLI:EU:C:2009:616, т. 59—61 и решение на Съда от 29 юни 2017 г., *Popławski*, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503, т. 21.
[76] Вж. решение на Съда от 11 януари 2017 г., *Grundza*, C-289/15, ECLI:EU:C:2017:4, т. 38 и 49.
[77] Вж. решение на Съда от 3 март 2020 г., *X*, C-717/18, ECLI:EU:C:2020:142, т. 42.

Повечето държави членки са транспонирали изключението за данъчни престъпления, свързани с данъци или такси, мита и валутен обмен. Някои държави членки обаче са транспонирали изключението само частично (например като са пропуснали позоваване на „мита и валутен обмен“). Малък брой държави членки не са транспонирали изрично изключението за данъчни престъпления. Освен това в една държава членка данъчните престъпления са обусловени от изрично сходство на данъците и таксите в издаващата и в изпълняващата държава членка, включително изискването за присъда лишаване от свобода за срок не по-малък от три години (с изключение на утежняващите обстоятелства) в изпълняващата държава членка.

Малък брой държави членки са наложили допълнителни изисквания (вж. 3.7.2.).

- **Висящо наказателно преследване в изпълняващата държава членка (член 4, точка 2)**

Изпълнение може да бъде отказано, когато срещу лицето, което е обект на европейска заповед за арест, е възбудено наказателно преследване в изпълняващата държава членка за същото деяние, за което е издадена европейската заповед за арест.

Всички държави членки са транспонирали правилно член 4, точка 2. Повечето са го транспонирали като основание, при което изпълнението може да бъде отказано, с изключение на онези, които са го транспонирали като основание, при което не се допуска изпълнение или частично изпълнение (например една държава членка облагодетелства собствените си граждани, като предвижда, че за тях основанието е такова, при което не се допуска изпълнение, а за чужди граждани е основание, при което изпълнението може да бъде отказано). Една държава членка например е обусловила основанието от наказателно производство, което очевидно може да бъде водено по-лесно в изпълняващата държава членка.

- **Погасено наказателно преследване за същото престъпление в изпълняващата държава членка (член 4, точка 3)**

Транспонирането на член 4, точка 3 изисква да се направи разлика между три случая: съдебните органи на изпълняващата държава членка са взели решение или да не търсят наказателна отговорност за престъплението, за което е издадена европейска заповед за арест, или да спрат производството, или в държава членка спрямо издирваното лице е постановено окончателно решение за същите деяния, което препятства продължаване на производството.

Само една държава членка не е транспонирала член 4, точка 3. Половината държави членки са го транспонирали като основание, при което изпълнението може да бъде отказано. Други държави членки са го транспонирали като основание, при което не се допуска изпълнение, с изключение на малък брой държави членки, които са транспонирали някои от трите алтернативни условия като основание, при което изпълнението може да бъде отказано, а други — като основание, при което не се допуска изпълнение. Освен това някои от тези държави членки са транспонирали само частично трите условия от член 4, точка 3.

- **Погасено по давност наказателно преследване или наказание (член 4, точка 4)**

Изпълнение може да бъде отказано, когато възможността за възбуждане на наказателно преследване срещу издирваното лице или изтърпяване на наказание е погасена по давност съгласно правото на изпълняващата държава членка, а деянията попадат в юрисдикцията ѝ съгласно собственото ѝ наказателно право.

Почти всички държави членки, с изключение на една, са транспонирали член 4, точка 4. Една се позова на изтеклото време. Редица държави членки са установили това основание като такова, при което не се допуска изпълнение.

- **Окончателно решение в трета държава — принципът *ne bis in idem* на международно равнище (член 4, точка 5)**

Изпълнение може да бъде отказано, когато изпълняващият съдебен орган е уведомен, че издирваното лице е осъдено от трета държава за същите деяния (изискването за *idem*), при условие че наказателното преследване е завършило с присъда, наказанието е изтърпяно, изтърпява се към момента или е погасено по давност съгласно правото на тази държава (изисквания за правоприлагане).

Всички държави членки, с изключение на една, са транспонирали член 4, точка 5. Повече от половината държави членки са го транспонирали като основание, при което изпълнението може да бъде отказано, а останалите — като основание, при което не се допуска изпълнение. Някои държави членки обаче са транспонирали трите алтернативни условия по отношение на правоприлагането само частично.

- **Изпълняващата държава членка поема изпълнението на присъдата (член 4, точка 6)**

Когато европейската заповед за арест е издадена с оглед на изпълнение на присъда за лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, и издирваното лице се намира или е гражданин, или пребиваващ в изпълняващата държава членка, изпълняващият съдебен орган може да обмисли дали присъдата може да бъде изпълнена в неговата държава членка, вместо лицето да бъде предадено на издаващата държава членка[78]. Термините „пребиваващ“ и „се намира“ в член 4, точка 6 трябва да бъдат определени еднообразно, тъй като се отнасят до самостоятелни понятия на правото на Съюза[79].

Малък брой държави членки не са транспонирали член 4, точка 6. Други държави членки са го транспонирали по различен начин, тъй като персоналният обхват на транспониране на член 4, точка 6 е доста разнороден.

Само някои държави членки са транспонирали член 4, точка 6 като основание, при което изпълнението може да бъде отказано. Повечето от тях са го транспонирали

[78] Вж. решение на Съда от 29 юни 2017 г., *Popławski*, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503, т. 21—24; решение на Съда от 13 декември 2018 г., *Sut*, C-514/17, ECLI:EU:C:2018:1016, т. 34—38 и решение на Съда от 24 юни 2019 г., *Popławski II*, C- 573/17, ECLI:EU:C:2019:530.
Вж. Рамково решение 2008/909/ПВР на Съвета от 27 ноември 2008 г. за прилагане на принципа за взаимно признаване към съдебни решения по наказателни дела, с които се налагат наказания лишаване от свобода или мерки, включващи лишаване от свобода, за целите на тяхното изпълнение в Европейския съюз (ОВ L 327, 5.12.2008 г., стр. 27); Наръчник относно трансфера на осъдени лица и наказанията лишаване от свобода в Европейския съюз (ОВ C 403, 29.11.2019 г., стр. 2: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC1129(01)&from=EN, стр. 34).

[79] Вж. решение на Съда от 17 юли 2008 г., *Kozłowski*, C-66/08, ECLI:EU:C:2008:437, т. 46 и 54.

като основание, при което не се допуска изпълнение[80] или частично изпълнение, тъй като някои от тях правят разграничение между собствени граждани и чужди граждани[81] (пребиваващи), като за собствените граждани предвиждат основание, при което не се допуска изпълнение, а за пребиваващите — или не се споменава нищо, или се предвижда основание, при което изпълнението може да бъде отказано. Някои държави членки са квалифицирали допълнително условието за пребиваване (например постоянно пребиваване[82] от 2 или 5 години, разрешение за пребиваване[83]). Освен това една държава членка е транспонирала член 4, точка 6 като приложим само за граждани на ЕС и по този начин е изключила гражданите на трети държави. От друга страна, една държава членка изрично се позовава на лица, на които е предоставено убежище. Само малък брой държави членки са транспонирали член 4, точка 6 така, че да обхваща и лицата, пребиваващи в тях.

- **Екстериториалност (престъпления, извършени извън територията на издаващата държава членка) (член 4, точка 7)**

Изпълнение може да бъде отказано, когато европейската заповед за арест е свързвана с престъпления, които:

а) съгласно правото на изпълняващата държава членка са извършени изцяло или частично на нейна територия или на място, считано за такова;

или

б) са извършени извън територията на държавата членка, издала европейската заповед за арест, а правото на изпълняващата държава членка не допуска наказателно преследване за същите престъпления, извършени извън територията ѝ.

Някои държави членки са транспонирали само едно от двете основания.

Няколко държави членки не са транспонирали основанието по буква а). Повече от половината държави членки са транспонирали основанието по буква а) като основание, при което изпълнението може да бъде отказано. Освен това някои от тези държави членки не са транспонирали изрично „изцяло или частично“ и/или „място, считано за такова“.

Малък брой държави членки не са транспонирали основанието по буква б). Повече от половината държави членки са транспонирали тази разпоредба като основание, при което изпълнението може да бъде отказано.

- **Съдебни процеси в отсъствието на заинтересованото лице (член 4а)**

Член 4а предвижда основание, при което изпълнението може да бъде отказано, когато изпълняващият съдебен орган е получил европейска заповед за арест относно изпълнение на присъда за лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, произтичаща от производство в издаващата държава членка, на което лицето не е присъствало[84] (решение, постановено в отсъствието на

[80] Вж. решение на Съда от 29 юни 2017 г., *Popławski*, C-579/15, ECLI:EU:C:2017:503, т. 21.
[81] Вж. Решение на Съда от 5 септември 2012 г., *Lopes da Silva Jorge*, C-42/11, ECLI:EU:C:2012:517, т. 52 и 59.
[82] Вж. Решение на Съда от 6 октомври 2009 г., *Wolzenburg*, C-123/08, ECLI:EU:C:2009:616, т. 74.
[83] Вж. решение на Съда от 6 октомври 2009 г., *Wolzenburg*, C-123/08, ECLI:EU:C:2009:616, т. 53.
[84] Вж. решения на Съда от 10 август 2017 г., *Zdziaszek*, C-271/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:629 и *Tupikas*, C-270/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:628 и решение на Съда от 22 декември 2017 г., *Ardic*, C-571/17 PPU, ECLI:EU:C:2017:1026.

заинтересованото лице). Тази възможност обаче е съпътствана от четири изключения, при които изпълняващият съдебен орган не може да откаже да изпълни европейска заповед за арест, основана на решение, постановено в отсъствието на заинтересованото лице[85].

Половината държави членки са транспонирали член 4а като основание, при което не се допуска изпълнение, а другата половина са го транспонирали като основание, при което изпълнението може да бъде отказано. Що се отнася до четирите изключения, съответните разпоредби не беше възможно да бъдат установени в няколко държави членки. В някои държави членки, които са транспонирали четирите изключения, не са били изрично транспонирани минималните процесуални норми, определени в тези изключения. Те включват самостоятелни понятия на правото на ЕС, по-специално по отношение на „е призовано лично“, „действително е получило официална информация“ или „е било уведомено за насрочения съдебен процес“[86].

3.9. Гаранции, които трябва да бъдат дадени от издаващата държава членка (член 5)

В член 5 се предвижда, че съгласно националното законодателство на изпълняващата държава членка изпълнението на европейска заповед за арест от изпълняващия съдебен орган може да бъде обвързано с определени условия, които са изчерпателно уредени в член 5[87]. Тези условия могат да бъдат свързани с преразглеждане на присъда за доживотен затвор или връщане на граждани и пребиваващи лица в изпълняващата държава членка, за да изтърпят наложените наказания лишаване от свобода в издаващата държава членка[88].

Повече от половината държави членки са транспонирали възможността да обусловят изпълнението на европейската заповед за арест от преразглеждане на присъда за доживотен затвор или мярка, изискваща задържане до живот. Освен това преобладаващото мнозинство от държавите членки са транспонирали възможността да обусловят изпълнението на европейска заповед за арест от връщане на техни граждани и пребиваващи в тях лица, след като са били изслушани в изпълняващата държава членка, за да изтърпят наложеното наказание лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, в издаващата държава членка. Транспонирането е само частично в някои държави членки, тъй като те не са посочили ясно, че лицето трябва да бъде върнато след като бъде изслушано. Освен това някои държави членки третират по-благоприятно собствените си граждани.

[85] Вж. решение на Съда от 26 февруари 2013 г., *Melloni*, C-399/11, ECLI:EU:C:2013:107, т. 51 и 52.
[86] Вж. решение на Съда от 24 май 2016 г., *Dworzecki*, C-108/16 PPU, ECLI:EU:C:2016:346, т. 32.
[87] Вж. решение на Съда от 26 февруари 2013 г., *Melloni*, C-399/11, ECLI:EU:C:2013:107, т. 38; решение на Съда от 5 април 2016 г., *Aranyosi u Căldăraru*, C-404/15 и C-659/15 PPU, ECLI:EU:C:2016:198 т. 80 и решение на Съда от 16 юли 2015 г., *Lanigan*, C-237/15, ECLI:EU:C:2015:474, т. 36.
[88] Вж. решение на Съда от 11 март 2020 г., *SF*, C-314/18, ECLI:EU:C:2020:191.

3.10. Процесуални права на издирваното лице (член 11, член 13, параграф 2, член 14 и член 23, параграф 5)

Рамковото решение предоставя няколко процесуални права на издирваното лице. В съответствие с член 11 издирваното лице има право да бъде уведомено относно европейската заповед за арест и нейното съдържание, относно възможността да даде съгласие за своето предаване, както и относно правото да получи съдействие от адвокат и преводач. Тези права трябва да бъдат осигурени в съответствие с националното законодателство на изпълняващата държава членка. Освен това директивите относно минималните процесуални права допълниха и укрепиха правата, предвидени в Рамковото решение[89].

Всички държави членки са транспонирали член 11. В няколко държави членки обаче изискванията са били транспонирани само частично или не беше възможно да бъдат установени всички съответни елементи (например не съществуват изрични разпоредби, които да изискват издирваното лице да бъде уведомено за възможността да даде съгласието си за предаване, или издирваното лице се уведомява едва при влизане в мястото за задържане).

Освен това с различни разпоредби на Рамковото решение на издирваното лице се предоставят минимални процесуални права, по-специално:

- Съгласно член 13, параграф 2 се изисква всяка държава членка да предприеме необходимите мерки с оглед на обезпечаване, че съгласието за предаване, както и отказът от специалното правило (посочено в член 27, параграф 2), са изразени по начин, който показва, че въпросното лице ги е направило доброволно и при пълно съзнаване на свързаните с тях последици пред изпълняващия орган. За тази цел издирваното лице трябва да има право на защитник. Всички държави членки са транспонирали член 13, параграф 2. Елементите на доброволност и пълно съзнаване на последиците обаче не беше възможно да бъдат установени в националното законодателство на някои държави членки. Подобни проблеми бяха открити в някои държави членки по отношение на отказа от специалното правило в издаващата държава членка след предаване (член 27, параграф 3, буква е).

- В член 14 се предвижда, че когато задържаното лице не даде съгласие за предаване, то има право да бъде изслушано от изпълняващия съдебен орган в съответствие с правото на изпълняващата държава членка[90]. Почти всички държави членки са транспонирали правилно член 14.

- В член 23, параграф 5 се предвижда, че след изтичане на сроковете за предаване, издирваното лице трябва да бъде освободено[91]. Повечето държави членки са транспонирали правилно член 23, параграф 5. Въпреки това една държава членка изрично включва възможността изпълняващият орган едностранно да удължи задържането на издирваното лице с 10 дни преди с издаващия орган да бъде постигнато съгласие за нова дата и час (вж. 3.14.). В малък брой държави членки съответните разпоредби не беше възможно да бъдат установени.

---

[89] Вж. 1.1., стр. 1 и решение на Съда от 12 декември 2019 г., *XD*, C-625/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1078, т. 55.
[90] Вж. решение на Съда от 29 януари 2013 г., *Radu*, C-396/11, ECLI:EU:C:2013:39, т. 41 и 42.
[91] Вж. решение на Съда от 25 януари 2017 г., *Vilkas*, C-640/15, ECLI:EU:C:2017:39, т. 70—73.

3.11. Привилегии и имунитет (член 20)

Член 20 от Рамковото решение се отнася до привилегиите и имунитета, на които може да разчита издирваното лице. Разпоредбата беше транспонирана цялостно и правилно от по-малко от половината държави членки. В останалите беше отбелязано само частично транспониране (например привилегиите не са били изрично разгледани) или съответните разпоредби не беше възможно да бъдат установени (например процедурата за искане за освобождаване от привилегии или имунитет).

3.12. Съгласие за предаване, специално правило и отказ от него (членове 13 и 27)

По принцип лицето, което се предава, не може да бъде наказателно преследвано, осъдено или по друг начин лишено от свобода за предходно престъпление, различно от това, за което се иска предаване. Това гласи специалното правило, залегнало в член 27 от Рамковото решение[92].

Рамковото решение дава възможност на държава членка да направи нотификация, че в отношенията си с други държави членки, направили нотификация в същия смисъл, се отказва от специалното правило, освен когато в конкретния случай изпълняващият съдебен орган постанови друго в решението си за предаване. Съгласно информацията, с която Комисията разполага, само три държави членки са направили такива нотификации.

Освен това в член 27, параграф 3 са предвидени няколко изключения от специалното правило, като едно от тях е отказ от него от страна на издирваното лице в съответствие с член 13.

Издирваното лице има възможност да даде съгласие за предаване съгласно член 13. В случаите когато задържаното лице даде съгласие за предаване, то това съгласие и, когато е уместно, незабавният отказ от посоченото специално правило, трябва да бъдат извършени пред изпълняващия съдебен орган в съответствие с националното право на изпълняващата държава членка. Повечето държави членки са транспонирали правилно член 13. Въпреки това в малък брой държави членки издирваното лице автоматично губи защитата на специалното правило в случаи, когато е дало съгласие за предаване. От това следва, че издирваното лице повече няма право да се произнася по отнемането на защитата, предоставена от специалното правило. В някои държави членки разпоредбите за транспониране не беше възможно да бъдат установени или транспонирането е само частично, тъй като не се предвижда изрично отказът от специалното правило.

Няколко държави членки са приложили възможността лицето да отмени както съгласието, така и отказа си. Малък брой държави членки са приложили само възможността за отмяна на съгласието. В повечето държави членки съгласието за предаване и отказът не могат да бъдат отменени.

[92] Вж. решение на Съда от 1 декември 2008 г., *Leymann и Pustovarov*, C-388/08 PPU, ECLI:EU:C:2008:669 и решение на Съда от 6 декември 2018 г., *IK*, C-551/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:991, т. 59—61.

В този контекст в някои държави членки е възможно обжалване на решението за предаване на издирваното лице дори когато лицето даде съгласие за предаване.

3.13. Срокове и процедури за вземане на решение за изпълнение на европейската заповед за арест (член 15, параграф 1 и член 17)

По принцип решението за предаване трябва да бъде взето в рамките на определени в Рамковото решение стриктни срокове (член 15, параграф 1)[93]. Независимо от тези срокове всички европейски заповеди за арест трябва да бъдат разгледани и изпълнени незабавно (член 17, параграф 1). Не всички държави членки обаче са транспонирали изрично това изискване.

При наличие на **съгласие** от страна на издирваното лице **да бъде предадено** окончателното решение относно изпълнението на европейската заповед за арест следва да се вземе в срок до 10 дни от даването на съгласие (член 17, параграф 2). Повечето държави членки са транспонирали правилно тази разпоредба; в две държави членки съответните разпоредби за транспониране не беше възможно да бъдат установени.

При наличие на **несъгласие** от страна на издирваното лице **да бъде предадено** окончателното решение относно изпълнението на европейската заповед за арест следва да бъде взето в срок до 60 дни от задържането на издирваното лице (член 17, параграф 3). Преобладаващото мнозинство от държавите членки са транспонирали правилно тази разпоредба. Една държава членка не е транспонирала срока от 60 дни. Освен това няколко държави членки предвиждат алтернативно 60-дневният срок да започва или от деня на ареста, или от деня на първия разпит.

Няколко държави членки са транспонирали 10-дневния и/или 60-дневния срок като незадължителни.

По изключение, когато в конкретен случай дадена европейска заповед за арест не може да бъде изпълнена в рамките на приложимите срокове, тези срокове могат да бъдат удължени с още 30 дни. В този случай изпълняващият съдебен орган трябва незабавно да уведоми за това издаващия съдебен орган и да обясни причините за забавянето (член 17, параграф 4).

По-малко от половината държави членки са транспонирали тази разпоредба изцяло. Повечето са я транспонирани само частично (например незабавното естество на нотификацията не е отразено изрично; не се изисква предоставяне на причините за забавянето; има само позоваване на срока по член 17, параграф 3, като срокът от 10 дни по член 17, параграф 2 не е обхванат). В малък брой държави членки съответните разпоредби не беше възможно да бъдат установени.

Освен това проблемите във връзка със спазване на сроковете, предвидени в Рамковото решение, в някои държави членки изглежда произтичат и от продължителното производство по обжалване[94]. Съответните разпоредби относно продължителността на производството по обжалване не беше възможно да бъдат

[93] Вж. решение на Съда от 30 май 2013 г. по дело *Jeremy F*, C-168/13, ECLI:EU:C:2013:358, т. 62 и решение на Съда от 16 юли 2015 г., *Lanigan*, C-237/15, ECLI:EU:C:2015:474, т. 32 и 33.
[94] Вж. решение на Съда от 30 май 2013 г., *Jeremy F*, C-168/13, ECLI:EU:C:2013:358.

установени за никоя държава членка. Някои държави членки обаче предвиждат стриктни срокове за производството по обжалване.

Докато вземе окончателно решение относно европейската заповед за арест, изпълняващият съдебен орган следва да обезпечи наличието на материалните условия, необходими за действителното предаване на лицето (член 17, параграф 5)[95]. Значителен брой държави членки са транспонирали правилно член 17, параграф 5. Една от тях обаче предвижда общо и безусловно задължение за освобождаване на издирвано лице, задържано по силата на европейска заповед за арест, веднага след като изтече периодът от 90 дни от задържането на това лице[96].

В член 17, параграф 7 се предвижда, че когато при извънредни обстоятелства държава членка не може да спази приложимите срокове, тя трябва да уведоми Евроюст[97], като изложи причините за забавянето. Освен това държава членка, която неведнъж се е сблъсквала със забавяне, свързано с изпълнение на европейски заповеди за арест от друга държава членка, трябва да информира Съвета с цел оценяване изпълнението на Рамковото решение. В над половината държави членки транспонирането е цялостно и правилно. Други държави членки са транспонирали само частично член 17, параграф 7 (например само като са се позовали на 60-дневния срок или като не са наложили задължение за информиране на Евроюст).

3.14. Срокове за предаване на лицето (член 23, параграфи 1—4)

Срокът за предаване на издирваното лице започва да тече непосредствено след вземането на окончателното решение относно изпълнението на европейска заповед за арест. Съответните органи следва възможно най-бързо да се споразумеят и договорят за предаването на лицето (член 23, параграф 1). Във всеки случай предаването трябва да бъде извършено не по-късно от 10 дни след окончателното решение относно изпълнението на европейската заповед за арест (член 23, параграф 2). В член 23, параграфи 3 и 4 съответно се разглежда удължаване на сроковете в случаи, когато предаването на издирваното лице в рамките на 10-дневния срок е възпрепятствано от обстоятелства извън контрола на някоя от държавите членки[98] или в случаи на сериозни причини от хуманитарно естество.

Срокът за предаване обикновено е бил транспониран като цяло правилно само от някои държави членки. В повечето държави членки основните елементи на член 23, параграфи 1—4 не са били транспонирани (например незабавността, задължителните срокове и тяхното изчисляване; позоваване само на обстоятелствата в издаващата държава членка; твърде тясно или твърде широко определение на „сериозни причини от хуманитарно естество“).

[95] Вж. решение на Съда от 16 юли 2015 г., *Lanigan*, C-237/15, ECLI:EU:C:2015:474, т. 58—61.

[96] Вж. решение на Съда от 12 февруари 2019 г., *TC*, C-492/18 PPU, ECLI:EU:C:2019:10.8.

[97] На практика процентът на докладвани случаи е доста нисък.
Вж. Статистика относно европейската заповед за арест:
https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-bg.do?init=true.

[98] Вж. решение на Съда от 25 януари 2017 г., *Vilkas*, C-640/15, ECLI:EU:C:2017:39.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въпреки че се признават усилията, положени от държавите членки до момента, равнището на изпълнение на Рамковото решение в някои държави членки все още не е задоволително. Настоящата оценка, статистическите данни за европейската заповед за арест и сравнителният анализ с предишни доклади показват, че има държави членки, които не са взели предвид някои от предходните препоръки на Комисията и тези, произтичащи от четвъртия кръг от взаимни оценявания. Освен това изглежда, че някои държави членки все още не са изпълнили определени решения на Съда.

Непълното и/или неправилното транспониране на Рамковото решение затруднява прилагането на принципа на взаимно признаване в областта на наказателното правосъдие. Целта за изграждане на пространство на свобода, сигурност и правосъдие за всички граждани на ЕС, както е посочено в член 3 от Договора за Европейския съюз, не може да бъдат постигната, ако държавите членки не прилагат правилно инструментите, по които всички те са постигнали съгласие.

Комисията ще продължи да оценява съответствието с Рамковото решение на отделните държави членки. Ако това не бъде преодоляно, Комисията ще предприеме всички подходящи мерки, за да гарантира съответствие с Рамковото решение в целия Европейски съюз, включително при необходимост ще започне производства за установяване на нарушение съгласно член 258 от Договора за функционирането на Европейския съюз.